

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Styrkelse af EU's energinet

(COM(2017) 718 final)

(2018/C 262/14)

Ordfører: **Andrés BARCELÓ DELGADO**

Anmodning om udtalelse	Kommissionen, 12.2.2018
Retsgrundlag	Artikel 304 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde
Kompetence	Sektionen for Transport, Energi, Infrastruktur og Informationsområdet
Vedtaget i sektionen	5.4.2018
Vedtaget på plenarforsamlingen	19.4.2018
Plenarforsamling nr.	534
Resultat af afstemningen	157/1/2
(for/imod/hverken for eller imod)	

1. Konklusioner og anbefalinger

DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG

1.1. **deler** visionen om, at et behørigt sammenkoblet europæisk energinet er afgørende for at nå energiunionens mål, nemlig at garantere prismæssigt overkommelig, sikker og bæredygtig energi, der på konkurrencedygtig vis muliggør energiomstillingen til en lavemissionsøkonomi;

1.2. **bekræfter på ny**, at alle EU's klima- og energisikkerhedsmål er uløseligt forbundet, hvorfor ingen af dem bør betragtes som sekundære i forhold til de andre, selv om nogle af dem ikke er bindende for medlemsstaterne;

1.3. **mener**, at investeringer i netinfrastruktur bør udvikles med samme intensitet som øvrige energiinvesteringer og navnlig sideløbende med udbredelsen af vedvarende energikilder, hvorfor EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at sikre den rette udvikling af såvel tværnationale som nationale energinet med henblik på at understøtte en fælles udvikling, der gør det muligt at nå EU's mål;

1.4. **opfordrer** Kommissionen og medlemsstaterne til hvert andet år at udarbejde overvågningsrapporter om gennemførelsen af såvel målene for udvikling af vedvarende energikilder som de nationale og tværnationale net med henblik på at sikre en koordineret udbredelse heraf og under særlig hensyntagen til de flaskehalse, der hindrer transmissionen af vedvarende energi;

1.5. **bemærker**, at flere medlemsstater ikke kan nå sammenkoblingsmålet for 2020 på 10 %, og at de vanskeligheder, der er forbundet med udviklingen af disse projekter (komplekse administrative procedurer, politiske konsekvenser, finansiering, modstand i befolkningen) bringer opfyldelsen af målene for 2030 i fare, hvilket igen vanskeliggør gennemførelsen af EU's samlede klimapolitik;

1.6. **mener**, at aktiv inddragelse af det organiserede civilsamfund i udformningen af sammenkoblingsprojekter kan bidrage til at mindske den folkelige modstand, der er forbundet med visse projekter;

1.7. **opfordrer til**, at arbejdet med forordningen om forvaltning af energiunionen intensiveres, så de foranstaltninger, der skal til for at lette udviklingen af sammenkoblinger i de områder, der for øjeblikket ligger under målet på 10 %, kan gennemføres;

1.8. **anbefaler**, at man supplerer indikatoren for den procentvise opfyldelse af sammenkoblingsmålene med overvågning af sammenkoblingsgraden efter geografisk beliggenhed (eks.: Den Iberiske Halvø) og indarbejder overvågningsindikatorer for prisforskellene engrosmarkederne imellem med henblik på at prioritere projekter af fælles interesse i de områder, hvor der er størst forskel;

1.9. **anerkender**, at den finansielle støtte fra Connecting Europe-faciliteten med et budget på 5 350 mio. EUR til energiinfrastruktur frem til 2020 sammen med anden støtte og arbejdet i de regionale grupper har gjort det muligt at udvikle et stigende antal projekter, der er medvirkende til, at EU bevæger sig hen imod fuldførelsen af det indre marked for energi;

1.10. **opfordrer til**, at budgettet for støtte til sammenkoblingsprojekter revideres, eftersom de nuværende bevillinger kan vise sig at være utilstrækkelige til at nå målene;

1.11. **opfordrer** medlemsstaterne og Kommissionen til at styrke mekanismerne for solidaritet og fælles sikkerhed for på omkostningseffektiv vis at lette gennemførelsen af energiomstillingen og målene for forsyningssikkerhed til fordel for industriens konkurrenceevne og de europæiske borgere;

1.12. **opfordrer** Kommissionen og medlemsstaterne til at fremme brugen af forvaltningsredskaber (software), der gør driften af sammenkoblingerne mere effektiv.

2. Politikken for de transeuropæiske energinet

2.1. For at nå sine mål for klimaændringer, konkurrenceevne og energisikkerhed har EU fastsat en række mål for udviklingen af energitransmissionsnet, der skal muliggøre energiomstillingen hen imod en lavemissionsøkonomi.

Helt konkret består udfordringen i, at medlemsstaterne i 2020 skal have nået en grad af sammenkobling med nabolandene på 10 %. For at sikre at udviklingen af vedvarende energikilder holder trit med en behørig udvikling af sammenkoblingerne, vedtog Det Europæiske Råd desuden at hæve elsammenkoblingsmålet til 15 % for 2030.

2.2. For at sikre at sammenkoblingsmålet på 10 % nås, vedtog EU i 2013 forordningen om retningslinjer for de transeuropæiske energinet (TEN-E) og lancerede Connecting Europe-faciliteten, som fastsætter grundlaget for at identificere, støtte og prioritere gennemførelsen af de projekter af fælles interesse, der er nødvendige for at opnå et modstandsdygtigt transeuropæisk energinet.

2.3. Det anslås, at der frem til 2030 vil blive investeret 180 000 mio. EUR i de europæiske energinet, og når investeringerne er fuldført, forventes årlige besparelser på mellem 40 000 og 70 000 mio. EUR i form af undgåede omkostninger til energifremstilling og mere konkurrencedygtige engrospriser på gas, der igen vil sænke omkostningerne ved energiomstillingen.

På den tredje liste over projekter af fælles interesse, der stadig afventer Europa-Parlamentets godkendelse, udpeges 173 projekter, der skal bidrage til at nå sammenkoblingsmålene for 2020 og 2030.

På trods af ambitionerne og de eksisterende støtteforanstaltninger er både de tekniske vanskeligheder ved projekterne og de politiske og administrative virkninger samt modstanden i befolkningen medvirkende til, at mindre end 30 % af de 173 projekter, der er omfattet af den tredje revision af projekterne af fælles interesse i 2017, vil være fuldført i 2020.

TEN-E-reglerne anvendes endnu ikke er fuldt i medlemsstaterne, hvilket har bidraget til denne forsinkelse.

2.4. For at nå nærmere målene har Kommissionen nedsat fire højniveaugrupper, der skal fremskynde udviklingen af infrastrukturen i fire udvalgte regioner.

2.4.1. *Planen for sammenkobling af det baltiske energimarked*

Det er en politisk prioritet at synkronisere de baltiske landes elnet med det kontinentaleuropæiske net og få gjort en ende på de baltiske landes og Finlands energiisolation, når det gælder deres gasnet, og på afhængigheden af en enkelt kilde til gas.

EØSU bakker fuldt ud op om en politisk aftale, der skal bidrage til, at gasprojekterne af fælles interesse afsluttes i 2021, både for så vidt angår Estland-Finland-sammenkoblingen og Polen-Litauen-sammenkoblingen.

2.4.2. *Den Iberiske Halvø (Madriderklæringen)*

Til trods for godkendelsen af Biscay Gulf-projektet er man for så vidt angår sammenkoblingen af Den Iberiske Halvø med resten af Europa desværre langt fra at nå målet for 2020 og endnu længere fra målet for 2030.

Sammenkoblingsgraden mellem Spanien og Portugal løser ikke det grundlæggende problem med de manglende sammenkoblinger mellem Den Iberiske Halvø og Frankrig. Den eneste måde, man kan sammenkoble Den Iberiske Halvø med det europæiske fastland og dermed integrere den i det indre marked er gennem sammenkoblinger med Frankrig, og p.t. ligger sammenkoblingen på ca. 2,8 %.

Denne ringe sammenkoblingsgrad bidrager til, at elpriserne på Den Iberiske Halvø er blandt de højeste i Europa, og at omkostningerne ved integrering af vedvarende energikilder også er meget høj, fordi der er behov for stor reservekapacitet og procedurer til håndtering af den store volatilitet i energisammensætningen. De seneste udtalelser fra præsident Macron udgør en uundværlig politisk støtte til to sammenkoblinger over Pyrenæerne, der endnu blot er på udviklingsstadiet.

2.4.3. *Energisammenkobling i Central- og Sydøsteuropa*

Regionen er sårbar over for forsyningsafbrydelser og betaler en højere gaspris end resten af EU, på trods af den geografiske nærhed til gasleverandøren.

Det vigtigste mål er ibrugtagningen af sammenkoblingen Bulgarien-Serbien, påbegyndelsen af investeringen i LNG-terminalen i Krk (i første halvdel af 2018) og påbegyndelsen af den rumænske del af opførelsen af gastransmissionskorridoren Bulgarien-Østrig.

2.4.4. *Energisamarbejde mellem Nordsølandene*

Det vigtigste mål har været at kombinere produktionen og transmissionen af vedvarende energi samt at etablere en retlig og lovgivningsmæssig ramme, der skal fremme sådanne projekter i et område med potentiale til at producere vindkraft, der kan dække 4-12 % af EU's energiforbrug i 2030.

3. **Tilpasning af infrastrukturpolitikken i et mere langsigtet perspektiv**

3.1. Selv om Kommissionen og medlemsstaterne har gjort en betydelig indsats, når det gælder udviklingen af projekter af fælles interesse, vil kun et begrænset antal af dem være fuldført i 2020 pga. tekniske vanskeligheder, såsom administrative byrder og finansielle begrænsninger. Det er derfor yderst vigtigt, at tidsplanen for fuldførelsen af projekterne af fælles interesse revideres, således at de mere fjerntliggende områder prioriteres med hensyn til at nå sammenkoblingsmålene.

3.2. EØSU mener, at der bør indgå en række cybersikkerhedskriterier i projekterne af fælles interesse for at begrænse risikoen for de europæiske borgere.

Digitaliseringen indebærer, at andelen af nye investeringsprojekter, der beskæftiger sig med systemer, bliver stadig større.

3.3. Der bør gives forrang til projekter af fælles interesse, som bidrager væsentligt til at sikre forsyningsikkerheden i medlemsstaterne, både når det gælder de risici, der opstår som følge af tredjelands handlinger, og tekniske begrænsninger.

3.4. Svagheden ved elsammenkoblingsmålene er, at hver enkelt medlemsstat betragtes separat. EØSU mener, at processen bør gentages for de forskellige geografiske områder med den pågældende gruppe af medlemsstater for at undgå flaskehalse i sammenkoblingen af net. Dette er især nødvendigt i de tilfælde, hvor en given medlemsstat kun er sammenkoblet med resten af Europa via en anden medlemsstat, som det er tilfældet med Den Iberiske Halvø, Cypern, Malta og Irland.

3.5. Sammenkoblingen af medlemsstater med adgang til få sammenkoblinger, som landene på Den Iberiske Halvø og i Sydøsteuropa samt Polen og Irland, bør prioriteres, og EØSU opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at formulere de nødvendige foranstaltninger med henblik på dens gennemførelse uden unødigt forsinkelse.

3.6. I Cypern, Spanien, Italien, Polen og Det Forenede Kongerige nås elsammenkoblingsmålet på 10 % ikke i 2020, og det er også meget tvivlsomt, om Irland og Portugal når det.

Med udgangspunkt i Kommissionens egne oplysninger synes elsammenkoblingsmålet på 15 % i 2030 svært at nå, især hvis der udføres en korrekt analyse af »de geografiske flaskehalse« og ikke kun af medlemsstaterne.

3.7. Der er blevet fastsat en række nye tærskler med henblik på at måle sammenkoblings- og integrationsbehovet i det indre marked og nå 2030-målene:

- en tærskel på 2 EUR/MWh, når det gælder prisdifferencen mellem medlemsstater, regioner eller budområder. Formålet er at gøre fremskridt med markedsharmoniseringen
- elforsyningen skal sikres ved at trække på en blanding af hver enkelt medlemsstats kapacitet og importeret energi. Hvis den nominelle transmissionskapacitet på sammenkoblingerne er under 30 % af spidsbelastningen, bør nye sammenkoblinger overvejes
- den tredje tærskel omhandler den optimale brug af vedvarende energikilder: hvis transmissionskapaciteten (eksporten) på sammenkoblingerne er under 30 % af deres installerede kapacitet til produktion af vedvarende energi, bør muligheden for flere sammenkoblinger undersøges.

Disse tre tærskler skaber en direkte forbindelse mellem målene for udvikling og integration af vedvarende energi i det indre marked og elsammenkoblingsmålene og bidrager således til at opfylde alle disse mål.

3.8. I betragtning af de nye tærskler og den begrænsning, som en analyse af hver medlemsstat indebærer, er der seks lande, som ikke lever op til nogen af de tre tærskler, nemlig Cypern, Spanien, Grækenland, Irland, Italien og Det Forenede Kongerige. Hertil kunne føjes Portugal og Malta, som lever op til to af tærsklerne, men udelukkende via sammenkobling med henholdsvis Spanien og Italien.

Både de baltiske lande samt Tyskland, Bulgarien, Polen og Rumænien lever op til to af de tre tærskler, mens de øvrige medlemsstater kan betragtes som fuldt ud integrerede, idet de lever op til alle tre tærskler.

3.9. Både når det gælder analysen af de enkelte medlemsstaters procentvise sammenkoblingsgrad samt analysen af de tre nye tærskler, er det indlysende, at det i adskillige medlemsstater bliver meget svært at nå 2030-målene. Et af de største problemer er, at elsammenkoblingsmålene ikke er bindende for medlemsstaterne, hvilket i kombination med de forsinkelser, der typisk forekommer i forbindelse med sådanne projekter (politisk konsensus, finansieringsbehov, økonomisk afkast, samfundets accept) gør dem vanskelige at nå. Alle EU's klima- og energisikkerhedsmål er uløseligt forbundet, hvorfor ingen af dem bør betragtes som sekundære i forhold til de andre.

3.10. EU bør fortsat stimulere udarbejdelsen og vedtagelsen af forordningen om forvaltning af energiunionen med en ambitiøs tilgang, hvor elsammenkoblingsmålet og målet om vedvarende energi betragtes på lige fod for at sikre, at medlemsstaterne og Kommissionen hurtigst muligt mobiliserer alle kræfter på snarest at nå elsammenkoblingsmålet på 10 %, der giver adgang til det indre marked for energi.

Desuden bør alle tilgængelige finansieringsinstrumenter, såsom Connecting Europe-faciliteten, de europæiske struktur- og investeringsfonde og Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer, anvendes til projekter, der væsentligt vil øge den aktuelle sammenkoblingskapacitet de steder, hvor den ligger under målet på 10 %. Der bør gælde nogle særlige regler for sådanne projekter, og foranstaltningerne til en stærkere europæisk styring af projekterne bør styrkes for at fremskynde processen.

3.11. De regionale grupper bør i samarbejde med Kommissionen foretage en løbende vurdering og prioritere gennemførelsen af projekter af fælles interesse, herunder vedtagelsen af de foranstaltninger, der er nødvendige for at lette gennemførelsen, f.eks. forenkling af de administrative procedurer, og tilskynde medlemsstaterne til at indgå aftaler ved at holde møder på højeste niveau.

Der er behov for en samordnet indsats fra alle berørte parter, herunder medlemsstaterne, transmissionssystemoperatørerne, projektlederne og lovgiverne. Initiativer såsom energiinfrastrukturforummet, som afholdes hvert år i København, og som muliggør aktiv inddragelse af de nævnte aktører, er meget nyttige, når det handler om at finde løsninger på problemerne med udviklingen af sammenkoblingsprojekter.

4. Forsyningsikkerhed

4.1. Samtlige EU-medlemsstater er meget afhængige af eksterne energikilder, og et af EU's primære mål er derfor at forbedre forsyningssikkerheden. Der er i den henseende sket betydelige fremskridt i de seneste år, navnlig når det gælder naturgasnet og -sammenkoblinger. Men udviklingen af disse projekter af fælles interesse bør stadig prioriteres for at sikre, at de enkelte landes gasforsyningssystemer opfylder N-1-kriteriet fastsat i forordning (EU) nr. 994/2010, og at landene derefter snarest muligt har adgang til tre alternative gaskilder.

4.2. Der bør lægges særlig vægt på indsatsen med at afhjælpe de mangler, som nogle områder såsom øer og perifere områder stadig lider under. Det er vigtigt at minde om konklusionerne fra Det Europæiske Råd af 4. februar 2011, hvor det blev aftalt, at ingen medlemsstat bør være isoleret i forhold til de europæiske gas- og elnet efter 2015 eller opleve, at dens energisikkerhed bringes i fare på grund af mangel på relevante sammenkoblinger. Trods forsinkelser er der grund til optimisme på mellemlang sigt i lyset af de fremskridt, der er sket i 2017 gennem Connecting Europe-faciliteten, som har støttet projekter, der gør en ende på isolationen af øer som Cypern og Malta, og de projekter af fælles interesse, der i øjeblikket er under udformning (f.eks. gasrørledningen Eastmed).

4.3. Det er nødvendigt at indføre solidaritetsmekanismer mellem medlemsstaterne, så der kan træffes fælles foranstaltninger i nødsituationer, hvor en medlemsstat oplever forsyningsproblemer.

5. Krav til energiomstillingen

5.1. Fremskridtene hen imod en lavemissionsøkonomi og de mål, der er opstillet for 2030 (27 % vedvarende energi) og 2050 (80 % CO₂-reduktion) vil fremme elektrificeringen af transportsektoren og husholdningerne ved at øge behovet for vedvarende energi og indføre nye anvendelser heraf ved hjælp af »Power To Gas«-projekter.

5.2. For at nå 2050-målene er der årligt brug for investeringer i transmissions- og distributionsnettene på mellem 40 000 og 62 000 mio. EUR ⁽¹⁾. Til sammenligning ligger det nuværende tal på 35 000 mio. EUR.

5.3. Der er en klar risiko for, at sammenkoblingsmålene for 2030-2050 ikke nås pga. problemerne med udviklingen af disse projekter, hvilket bringer de europæiske mål vedrørende bekæmpelse af klimaændringerne i fare og får omkostningerne ved at støtte investeringer i vedvarende energi til at stige.

⁽¹⁾ Europa-Parlamentets undersøgelse (ITRE-udvalget) — European Energy Industry Investments 2017 (IP/A/ITRE/2013-46 — PE595.356).

5.4. Udviklingen af vedvarende energikilder bør ledsages af en passende udvikling af både multinationale og nationale energinet.

6. Fremskridt hen imod et egentligt indre energimarked

6.1. EØSU har hele tiden fastholdt, at energiunionen er en nøgelfaktor i opbygningen af Den Europæiske Union, og sammenkoblingerne et uundværligt element til at opnå et egentligt indre energimarked. Hvis sammenkoblingerne ikke eksisterede, ville der let opstå unormale situationer med stor ineffektivitet.

Uden sammenkoblinger vil politikken til fremme af vedvarende energikilder føre til en betragtelig prisvolatilitet, behov for flere investeringer i »støtteteknologi« og et produktionsspild af vedvarende energi på tidspunkter, hvor der produceres meget, men forbruges mindre.

6.2. Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER) anslår, at kun 31 % af den eksisterende sammenkoblingskapacitet i landene på det europæiske fastland udbydes på markedet. For at fuldføre det indre marked anbefales det derfor at vedtage en række foranstaltninger, der maksimerer den kapacitet, der udbydes på markedet, hvilket vil skabe mere konkurrence, større effektivitet og en bedre anvendelse af de tilgængelige ressourcer.

6.3. Med henblik på at reducere driftsomkostningerne er det nødvendigt at arbejde videre med intradagsmarkedssammenkoblingerne og de grænseoverskridende balanceringsmarkeder. Man bliver således nødt til at gå videre med foranstaltningerne i forordning (EU) 2017/2195 om balanceringsområder af elektricitet, der pålægger medlemsstaterne at samarbejde på regionalt plan om at udvikle balanceringsområder i sammenkoblinger, der kan bidrage til at løse kapacitetsbegrænsninger, optimere energireserverne mellem medlemsstaterne og øge markedernes konkurrenceevne⁽²⁾.

7. Økonomisk optimering

7.1. EØSU mener, at man bør fremme foranstaltninger til at sikre, at de disponible EU-midler først og fremmest går til projekter, som der er mest behov for inden for forsyningssikkerhed, og som sikrer et højere økonomisk afkast eller skaber større fremskridt i retning af at nå EU's klimamål.

7.2. Tærskel 1 (prisforskel) bør — fra et økonomisk perspektiv — være afgørende for, hvilke projekter der udvælges.

7.3. De projekter om oplagring (bl.a. pumpelagring), der bidrager til at nedbringe behovet for kraftværker, bør prioriteres fremfor andre projekter, der teknisk set endnu ikke er tilstrækkeligt udviklede, og som finansieres over forsknings- og innovationsprogrammerne. Det gælder f.eks. visse projekter om transport af CO₂. Regulering bør imidlertid ikke gå forud for teknologien.

Bruxelles, den 19. april 2018.

Luca JAHIER

Formand

for Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg

⁽²⁾ EUT L 312 af 28.11.2017, s. 6.